

SYSTEM WYNAGRADZANIA NAUCZYCIELI

Krzysztof Lisowski

WYDANIE **2**

SYSTEM WYNAGRADZANIA NAUCZYCIELI

Krzysztof Lisowski

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

2

Stan prawny na 1 stycznia 2020 r.

Wydawca serii
Elżbieta Piotrowska-Albin

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne
Dagmara Wachna

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-277-5

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
Wstęp	21
Rozdział 1	
Artykuł 30 Karty Nauczyciela.....	23
1.1. Pojęcie wynagrodzenia nauczycielskiego	23
1.2. Pojęcie średniego wynagrodzenia nauczycieli.....	24
1.2.1. Kwota bazowa a średnie wynagrodzenie nauczycieli	25
1.2.2. Składniki średniego wynagrodzenia.....	28
1.2.3. Źródło finansowania średnich wynagrodzeń.....	29
Rozdział 2	
Kształtowanie wynagrodzeń	37
2.1. Kształtowanie wynagrodzeń na poziomie centralnym...	37
2.1.1. Stawki wynagrodzenia zasadniczego w szkołach samorządowych i szkołach rządowych.....	37
2.1.2. Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez organy administracji rządowej	41
2.1.2.1. Składniki wynagrodzenia nauczycieli szkół rządowych.....	42
2.1.2.2. Składniki wynagrodzenia nauczycieli szkół prowadzonych przez Ministra Sprawiedliwości.....	48

2.1.2.3. Wynagrodzenie nauczycieli zatrudnionych w publicznych szkołach i szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej	56
2.1.2.4. Kuratoria i urzędy organów administracji rządowej.....	58
2.2. Kształtowanie wynagrodzeń na poziomie organu prowadzącego szkoły	59
2.2.1. Regulamin wynagradzania o rocznym okresie obowiązywania	61
2.2.2. Uzgadnianie projektu regulaminu wynagradzania ze związkami zawodowymi.....	64
2.2.3. Podwyższanie minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego na poziomie organu prowadzącego i szkoły	69
Rozdział 3	
Terminy realizacji podwyżek wynagrodzenia nauczycieli	77
Rozdział 4	
Wypłata wynagrodzenia nauczycielskiego.....	79
Rozdział 5	
Dodatek uzupełniający	83
5.1. Funkcja kompensacyjna dodatku uzupełniającego	83
5.1.1. Zagadnienia ogólne.....	83
5.1.2. Charakter prawny	84
5.1.3. Średnioroczna struktura zatrudnienia	85
5.1.4. Wysokość dodatku uzupełniającego	89
5.2. Prawo do dodatku uzupełniającego	90
5.3. Dodatek uzupełniający a wynagrodzenie nauczycielskie	92

5.4. Dodatek uzupełniający a szczególne uprawnienia związane z wynagrodzeniem („trzynastka” i wynagrodzenie urlopowe)	92
5.5. Dodatek uzupełniający a podstawa zasiłku chorobowego	94
Rozdział 6	
Dodatek funkcyjny i motywacyjny	97
6.1. Ogólne przesłanki nabycia dodatku motywacyjnego.....	97
6.2. Uprawnienie organu prowadzącego do określania szczegółowych warunków przyznawania dodatku motywacyjnego	100
6.3. Ogólne przesłanki nabycia dodatku funkcyjnego	105
6.4. Kwestia uprawnień wychowawców przedszkoli do dodatku funkcyjnego	107
6.5. Zróżnicowanie wysokości dodatku funkcyjnego dla wychowawców klas i wychowawców przedszkoli.....	112
6.6. Obowiązek nowelizacji uchwał zawierających regulamin wynagradzania przez organy prowadzące w związku z określeniem minimalnej stawki dodatku funkcyjnego dla wychowawców klas	114
Rozdział 7	
Dodatek za wysługę lat	117
7.1. Informacje ogólne	117
7.2. Sposób zaliczania zakończonych okresów zatrudnienia do stażu pracy	118
7.3. Inne okresy podlegające zaliczeniu do stażu pracy	120
7.3.1. Okresy zaliczane na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	121
7.3.2. Udokumentowane okresy zatrudnienia przebyte za granicą u pracodawcy zagranicznego.....	121
7.3.3. Okresy zaliczane na podstawie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.....	122

7.3.3.1. Służba wojskowa.....	122
7.3.3.2. Urlop bezpłatny na ćwiczenia wojskowe lub pełnienie okresowej służby wojskowej	124
7.3.4. Okresy zaliczane na podstawie ustawy o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy.....	125
7.3.4.1. Prowadzenie indywidualnego gospodarstwa rolnego	126
7.3.4.2. Okresy pracy na roli przypadające przed 1.01.1983 r.....	127
7.3.4.3. Okresy pracy na roli przypadające po 31.12.1982 r.	130
7.3.5. Okresy urlopu macierzyńskiego i urlopu wychowawczego.....	132
7.3.6. Okresy nauki w szkole doktorskiej.....	133
7.3.7. Okresy nieskładkowe podlegające wliczeniu	134
7.4. Zaliczanie do stażu pracy okresów zatrudnienia w przypadku nauczyciela zatrudnionego w kilku szkołach	135
7.4.1. Nauczyciel zatrudniony w kilku szkołach w części etatu w łącznym wymiarze przekraczającym jeden etat.....	136
7.4.2. Nauczyciel zatrudniony w kilku szkołach w wymiarze nieprzekraczającym jednego etatu....	138

Rozdział 8

Dodatek za warunki pracy.....	139
8.1. Informacje ogólne	139
8.2. Praca w trudnych warunkach	140
8.3. Praca w warunkach uciążliwych	142
8.4. Kompetencje organu prowadzącego w zakresie dodatku za warunki pracy.....	143
8.5. Prawo nauczycieli przedszkoli specjalnych do dodatku za warunki pracy.....	144

Rozdział 9

Godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw....	147
9.1. Informacje ogólne	147
9.2. Kompetencje organu prowadzącego.....	154
9.3. Prawo do wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych w przypadku ich niewypracowania przez nauczyciela	155
9.3.1. Niezrealizowanie godzin ponadwymiarowych z przyczyn leżących po stronie nauczyciela.....	156
9.3.2. Niezrealizowanie godzin ponadwymiarowych z przyczyn leżących po stronie pracodawcy – zasady ogólne	156
9.3.3. Wystąpienie świąt, dni wolnych od pracy i innych dodatkowych dni wolnych w tygodniu pracy a kwestia wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych	159
9.3.4. Niezrealizowanie godzin ponadwymiarowych w niepełnych tygodniach rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego oraz w czasie rekolekcji.....	164
9.4. Prawo do wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych nauczyciela skierowanego na delegację	165
9.5. Prawo do wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych nauczyciela zatrudnionego w zespole szkół.....	166
9.6. Prawo do wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych nauczyciela realizującego zajęcia w ramach tzw. zielonej szkoły	168
9.6.1. Rozliczanie godzin ponadwymiarowych w ramach „zielonej szkoły” tak jak pracy w szkole.....	169
9.6.2. Ustalenie prawa do godzin ponadwymiarowych w ramach „zielonej szkoły” na zasadach dotyczących wynagrodzenia podczas przestoju....	170

9.6.3. Rozliczanie ponadnormatywnej pracy w ramach „zielonej szkoły” jak za godziny nadliczbowe.....	172
9.7. Prawo do wynagrodzenia z tytułu pracy w godzinach ponadwymiarowych nauczycieli pełniących funkcje kierownicze w szkole	175
9.8. Prawo do wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych a dni opieki nad dzieckiem	176
9.9. Prawo do wynagrodzenia z tytułu godzin ponadwymiarowych a korzystanie z urlopu bezpłatnego przez część miesiąca	177
Rozdział 10	
Wynagrodzenie nauczycieli prowadzących zajęcia finansowane ze środków unijnych.....	181
Rozdział 11	
Dodatek za pracę w porze nocnej	185
Rozdział 12	
Wynagrodzenie w dniu wolnym od pracy	187
Rozdział 13	
Nagroda jubileuszowa.....	191
13.1. Przebywanie na zwolnieniu lekarskim a prawo do nagrody jubileuszowej	195
13.2. Podmiot zobowiązany do wypłaty nagrody jubileuszowej w przypadku zmiany pracodawcy	195
13.3. Wypłata różnicy występującej między nagrodą otrzymaną a nagrodą, do której nauczyciel nabył prawo.....	196
13.4. Wypłata nagrody jubileuszowej w sytuacji przejścia na emeryturę lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne	197
Rozdział 14	
Dodatkowe wynagrodzenie roczne	199
14.1. Informacje ogólne	199

14.2. Prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego nauczyciela zatrudnionego w trakcie roku szkolnego na okres krótszy niż 6 miesięcy	202
14.3. Prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego nauczyciela przebywającego na urlopie dla poratowania zdrowia, urlopie wychowawczym i urlopie szkoleniowym	204
14.4. Praca na dwóch stanowiskach w tej samej szkole przez okres całego roku kalendarzowego a prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego.....	205
14.5. Prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego a praca nauczyciela na podstawie kolejnych, następujących po sobie umów okresowych.....	207
14.6. Prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego nauczyciela przebywającego w stanie nieczynnym.....	209
14.7. Umowy cywilnoprawne (umowa zlecenia) a prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego.....	211
Rozdział 15	
Świadczenie urlopowe.....	213
Rozdział 16	
Świadczenie na start dla nauczycieli stażystów	217
Rozdział 17	
Dodatek wiejski.....	225
17.1. Informacje ogólne	225
17.2. Miejsce zatrudnienia a prawo do dodatku wiejskiego...	226
Rozdział 18	
Wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy i ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.....	229
18.1. Informacje ogólne	229
18.2. Obliczanie wynagrodzenia urlopowego na podstawie składników wynagrodzenia w wysokości należnej w miesiącu wykorzystywania urlopu.....	231

18.3. Obliczanie wynagrodzenia na podstawie średniej z okresu roku szkolnego poprzedzającego miesiąc rozpoczęcia urlopu.....	232
18.3.1. Obliczanie wynagrodzenia urlopowego z tytułu godzin ponadwymiarowych i godzin zastępstw doraźnych	232
18.3.2. Obliczanie wynagrodzenia urlopowego z tytułu dodatku funkcyjnego	233
18.3.3. Obliczanie wynagrodzenia za jeden dzień urlopu	234
18.4. Proporcjonalność ekwiwalentu pieniężnego w odniesieniu do okresu przepracowanego w roku szkolnym	235
18.4.1. Nauczyciel zatrudniony na czas nieokreślony ...	235
18.4.2. Nauczyciel zatrudniony na czas określony krótszy niż 10 miesięcy.....	237
 Rozdział 19	
Wynagrodzenie za urlop dla poratowania zdrowia	239
19.1. Informacje ogólne	239
19.2. Przebywanie na urlopie dla poratowania zdrowia a kwestia podwyżki stawek wynagrodzenia zasadniczego	240
19.3. Przebywanie na urlopie dla poratowania zdrowia a dodatek uzupełniający.....	241
19.4. Przebywanie na urlopie dla poratowania zdrowia a dodatkowe wynagrodzenie roczne.....	242
19.5. Przebywanie na urlopie dla poratowania zdrowia a ograniczenie zatrudnienia	243
 Rozdział 20	
Praca przy maturach	247
20.1. Kwestie wynagradzania egzaminatorów oraz nauczycieli akademickich za udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego.....	249

20.2. Kwestie dotyczące wynagradzania nauczycieli biorących udział w egzaminach ustnych.....	255
--	-----

Rozdział 21

Odprawy związane z zakończeniem stosunku pracy	263
21.1. Zagadnienia ogólne: przyczyny wypowiedzenia i nabycie prawa do odprawy	263
21.2. Wysokość odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy dla nauczycieli zatrudnionych na podstawie mianowania	265
21.3. Wysokość odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy dla nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o pracę	266
21.3.1. Rozwiązanie umowy o pracę na czas nieokreślony zawartej w pełnym wymiarze czasu pracy	266
21.3.2. Wypowiedzenie umowy o pracę na czas nieokreślony zawartej w niepełnym wymiarze czasu pracy	269
21.3.3. Wypowiedzenie umowy okresowej	270
21.4. Odprawa z tytułu rozwiązania stosunku pracy a przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny	272
21.5. Odprawa z tytułu rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 20 KN a odprawa emerytalna	273
21.6. Odprawa z tytułu rozwiązania stosunku pracy z powodu niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy	274
21.7. Odprawa z tytułu rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 70 ust. 2 KN	274
21.8. Odprawa dla nauczyciela religii z tytułu cofnięcia skierowania (art. 28 ust. 2a KN)	275
21.9. Odprawa dla nauczyciela w związku z przekazaniem szkoły osobie fizycznej lub osobie prawnej niebędącej organem samorządu terytorialnego.....	276
21.9.1. Odprawa „nauczycielska”	276

21.9.2. Odprawa „pracownicza” w związku z rozwiązaniem stosunku pracy w szkole przejętej przez osobę fizyczną lub prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego ...	279
21.9.3. Reasumpcja.....	279
21.10. Odprawa z tytułu śmierci pracownika i prawa majątkowe	282
Rozdział 22	
Odprawa emerytalna.....	287
Rozdział 23	
Nagrody	295
23.1. Nagrody organów prowadzących i dyrektora szkoły	296
23.2. Nagrody kuratorów oświaty i organów sprawujących nadzór pedagogiczny oraz nagroda ministra	298
Rozdział 24	
Wynagrodzenie za czas odosobnienia związanego z chorobą lub macierzyństwem.....	301
24.1. Zasiłek chorobowy.....	302
24.2. Świadczenie rehabilitacyjne.....	309
24.3. Zasiłek macierzyński.....	310
24.4. Zasiłek opiekuńczy	315
24.5. Zasady ustalania podstawy wymiaru zasiłków przysługujących ubezpieczonym będącym pracownikami.....	318
Rozdział 25	
Prawo do wynagrodzenia w sytuacjach nieświadczenia pracy	321
Rozdział 26	
Ustalanie wynagrodzenia w miesiącu częściowo przepracowanym.....	325
26.1. Wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy, jeżeli pracownik był gotów do jej wykonania	325

26.2. Wynagrodzenie za czas zwolnienia od pracy oraz za czas niewykonywania pracy, gdy przepisy przewidują zachowanie przez pracownika prawa do wynagrodzenia	326
26.3. Wynagrodzenie za przepracowaną część miesiąca w związku z nieobecnością pracownika w pracy z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą	327
26.4. Wynagrodzenie za przepracowaną część miesiąca w związku z nieobecnością pracownika w pracy z innych przyczyn niż niezdolność do pracy spowodowana chorobą	328
 Rozdział 27	
Wynagrodzenie nauczyciela oddelegowanego do pracy w związku zawodowym	331
27.1. Wynagrodzenie nauczyciela oddelegowanego do pracy związkowej w części etatu	331
27.2. Ustalanie składników wynagrodzenia nauczyciela oddelegowanego do pracy związkowej	333
 Rozdział 28	
Potrącanie wynagrodzenia	335
28.1. Zagadnienia ogólne.....	335
28.2. Potrącenie świadczeń z funduszu socjalnego w ramach egzekucji komorniczej	338
28.3. Potrącanie innych należności.....	339
28.4. Potrącenia za strajk.....	340
28.4.1. Zasady dokonywania potrąceń wynagrodzenia za strajk	340
28.4.2. Ustalenie składników wchodzących w skład wynagrodzenia nauczycieli podlegających potrąceniu.....	345
28.4.3. Kwestia zawierania porozumień w sprawie utrzymania wynagrodzenia za strajk.....	353
 Literatura.....	 367

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- KN – ustawa z 26.01.1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2018 r. poz. 967 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.)
- Prawo oświatowe – ustawa z 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1148 ze zm.)
- r.o.r.s. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 18.04.2002 r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz.U. Nr 46, poz. 432 ze zm.)
- r.p.n. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31.01.2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz.U. z 2014 r. poz. 416 ze zm.; rozporządzenie płacowe nauczycieli)
- r.s.u.w. – rozporządzenie z 29.05.1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. z 2017 r. poz. 927 ze zm.)

-
- r.w.u.e. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 26.06.2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wynagrodzenia oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy nauczycieli (Dz.U. Nr 71, poz. 737 ze zm.)
- r.w.w.e. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 22.08.2019 r. w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów za udział w przeprowadzaniu sprawdzianu i egzaminów oraz nauczycieli akademickich za udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 1648 ze zm.)
- u.d.j.s.t. – ustawa z 13.11.2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1969 ze zm.)
- u.d.w.r. – ustawa z 12.12.1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1872 ze zm.)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.)
- u.f.u.s. – ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.)
- u.p.o.r.p. – ustawa z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1541 ze zm.)
- u.p.z. – ustawa z 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482 ze zm.)
- u.r.s.z. – ustawa z 23.05.1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 174 ze zm.)
- u.s.o. – ustawa z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2019 r. poz. 1481 ze zm.)
- ustawa zmieniająca – ustawa z 13.06.2019 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1287)
- u.ś.p.u.s. – ustawa z 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 645 ze zm.)
- u.w.p.g.r. – ustawa z 20.11.1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz.U. Nr 54, poz. 310)

- u.z.g. – ustawa z 13.03.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. z 2018 r. poz. 1969 ze zm.; ustawa o zwolnieniach grupowych)
- u.z.z. – ustawa z 23.05.1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 263 ze zm.)

Czasopisma i wydawnictwa promulgacyjne

- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
- OwSS – Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych

Inne

- FUS – Fundusz Ubezpieczeń Społecznych
- NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
- SA – sąd apelacyjny
- SN – Sąd Najwyższy
- TK – Trybunał Konstytucyjny
- WSA – wojewódzki sąd administracyjny

WSTĘP

Specyficzny charakter regulacji prawnych dotyczących wynagrodzenia nauczycieli w praktyce prowadzi do wielu wątpliwości interpretacyjnych oraz trudności praktycznych w stosowaniu tych przepisów. Stąd też podstawową intencją powstania niniejszego opracowania była chęć stworzenia praktycznego kompendium, zawierającego informacje na temat wybranych zagadnień związanych wprost lub pośrednio z tematyką wynagrodzeń nauczycielskich.

W opracowaniu przedstawiono podstawy prawne wybranych zagadnień, a także skrótowe wyjaśnienie wątpliwości na podstawie aktualnego orzecnictwa sądowego oraz rozstrzygnięć organów sprawujących nadzór prawny nad działalnością samorządu terytorialnego.

Omówiono także ostatnie nowelizacje Karty Nauczyciela w zakresie dotyczącym wynagrodzeń, w szczególności kwestie związane ze zmianami w zakresie systemu składników wynagrodzenia nauczycieli (likwidacja dodatku mieszkaniowego i zasiłku na zagospodarowanie, a także wprowadzenie minimalnej stawki dodatku funkcyjnego dla wychowawców w szkołach czy świadczenia na start dla nauczycieli stażystów). Jednocześnie omówiono także ostatnie podwyżki wynagrodzeń zasadniczych dla nauczycieli, które miały miejsce w 2019 r. – z uwzględnieniem kwestii podwyżki średnich wynagrodzeń bez zmiany kwoty bazowej w ustawie budżetowej.

W związku z kontrowersjami związanymi z problemem wynagrodzenia w okresie strajku, jakie pojawiły się w ostatnim czasie, podjęto próbę zaprezentowania tej problematyki. W szczególności wskazano na spo-

soby dokonania odliczenia wynagrodzenia za czas strajku i składniki podlegające potrąceniu. Ponadto podniesiono także kwestię możliwości zawierania porozumień strajkowych i postrajkowych utrzymujących prawo do wynagrodzenia za czas strajku. W tym zakresie dokonano szczegółowej analizy zarówno norm prawnych, orzecznictwa sądowego, jak również poglądów nauki prawa.

Celem autora nie było pełne omówienie całości problematyki związanej z wynagradzaniem nauczycieli, lecz jedynie zasygnalizowanie problemów najczęściej występujących w praktyce i próba ich wyjaśnienia w oparciu o wykładnię obowiązującego prawa, dorobku judykatury i jursprudencji.

Opracowanie oparto na systematyce Karty Nauczyciela, w związku z czym poszczególne zagadnienia będą omawiane w kolejności występowania w treści tej ustawy. Zakres tematyczny pracy rozszerzono o kwestie dotyczące wynagrodzenia za czas odosobnienia związanego z chorobą lub macierzyństwem, prawem do wynagrodzenia w sytuacjach nieświadczenia pracy, ustalaniem wynagrodzenia w miesiącu częściowo przepracowanym oraz potrącaniem wynagrodzenia. Ze względu na jedynie pośredni związek z przedmiotem opracowania pominięto tematy związane z funduszem zdrowotnym, funduszem socjalnym (z wyjątkiem świadczenia urlopowego) oraz z funduszem na doskonalenie zawodowe nauczyciela.

Rozdział 1

ARTYKUŁ 30 KARTY NAUCZYCIELA

1.1. Pojęcie wynagrodzenia nauczycielskiego

Zgodnie z treścią ustawy z 26.01.1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2018 r. poz. 967 ze zm.) wynagrodzenie nauczycielskie to system normatywnie określonych składników, do których nauczyciel nabywa prawo bądź to z mocy prawa, bądź też w związku ze spełnieniem określonych przesłanek, wskazanych odrębnymi przepisami.

Wysokość wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela uzależniona jest przede wszystkim od stopnia awansu zawodowego, posiadanych kwalifikacji oraz wymiaru zajęć obowiązkowych, a wysokość dodatków odpowiednio od okresu zatrudnienia, jakości świadczonej pracy i wykonywania dodatkowych zadań lub zajęć, powierzonego stanowiska lub sprawowanej funkcji oraz trudnych lub uciążliwych warunków pracy (art. 30 ust. 2 KN).

Zgodnie z treścią art. 30 ust. 1 KN wynagrodzenie nauczycieli składa się z wynagrodzenia zasadniczego, dodatków (za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego oraz za warunki pracy), wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy.

Z katalogu wynagrodzenia nauczycielskiego zostały wyłączone świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatki socjalne, a więc także i dodatek wiejski.

1.2. Pojęcie średniego wynagrodzenia nauczycieli

Instytucja średniego wynagrodzenia jest normatywnym modelem ułatwiającym ujednoczenie wysokości wynagrodzeń nauczycielskich zarówno w skali całego kraju, jak i w skali poszczególnych organów prowadzących szkoły.

Dzięki średnim stawkom wynagrodzenia nauczycieli znacznie łatwiej można sprawdzić, czy konkretna jednostka samorządu terytorialnego prawidłowo określiła nakłady na wynagrodzenia nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych na swym terenie w odniesieniu do obowiązujących w danym roku kalendarzowym kwot średniego wynagrodzenia, a pośrednio także to, w jakiej wysokości części oświatowej subwencji ogólnej w zakresie wynagrodzeń kwota przekazana organowi prowadzącemu z budżetu państwa odpowiada założonym wartościom. Instrument w postaci analizy osiągnięcia średnich wynagrodzeń standaryzuje kwoty wynagrodzeń nauczycielskich w skali kraju, mimo że samorząd terytorialny ma prawo do różnicowania stawek określonych dodatków w uchwałach zawierających regulaminy wynagradzania.

Konstrukcja średniego wynagrodzenia, która obejmuje składniki wskazane w treści art. 30 ust. 1 KN, a więc m.in. tak świadczenie na start dla nauczycieli stażystów, jak również odprawę emerytalną, powoduje, że konkretny nauczyciel nie jest w stanie osiągnąć średniej stawki wynagrodzenia określonej przepisami Karty Nauczyciela ze względu na to, że nie nabędzie uprawnienia do pobierania wszystkich składników wynagrodzenia jednocześnie. Dlatego też analiza osiągnięcia stawek średniego wynagrodzenia odbywa się na poziomie poszczególnych grup stopni awansu zawodowego, a więc odrębnie na poziomie nauczycieli stażystów, kontraktowych, mianowanych i dyplomowanych.

Tak więc należy pamiętać, że wartości średniego wynagrodzenia, podane w kwotach, nie stanowią wynagrodzenia, które trafia do indywidualnego nauczyciela. Jest to jedynie wskazówka, że na terenie działania określonej jednostki samorządu terytorialnego średnie wynagrodze-

nie nauczycieli na danym stopniu awansu zawodowego nie powinno być niższe od wskazanego w ustawie. Pragmatyka nauczycielska mówi jedynie o średnim, a nie minimalnym wynagrodzeniu, regulamin wynagradzania zaś ma charakter prawa miejscowego i reguluje tylko część wynagrodzenia (dodatki)¹.

Z tego założenia wynika, że nauczyciel nie posiada w stosunku do pracodawcy roszczeń pracowniczych o wypłatę wynagrodzenia w wysokości określonej w art. 30 ust. 3 KN. Jeśli ustanowione w regulaminie rady gminy wynagrodzenie nauczyciela szkoły samorządowej jest niższe niż wynika to z regulacji Karty Nauczyciela, nie może on dochodzić wyrównania w drodze procesu pracowniczego. Nabywa jednakże w takiej sytuacji prawo do wypłaty jednorazowego dodatku uzupełniającego na zasadach określonych w art. 30a ust. 3 KN.

1.2.1. Kwota bazowa a średnie wynagrodzenie nauczycieli

Zgodnie z treścią art. 30 ust. 3 KN średnie wynagrodzenie nauczyciela stanowi określony procent udziału w kwocie bazowej (art. 30 ust. 3 KN). W przypadku nauczyciela stażysty jest to 100% kwoty bazowej, nauczyciela kontraktowego – 111%, nauczyciela mianowanego – 144% zaś w przypadku nauczyciela dyplomowanego – 184%.

W myśl art. 8 ust. 2 ustawy budżetowej na rok 2019 z 16.01.2019 r. (Dz.U. poz. 198) kwota bazowa dla nauczycieli w 2019 r. wynosi 3 045,21 zł.

Tak więc od 1.01.2019 r. kwoty średniego wynagrodzenia kształtują się na następującym poziomie:

- dla nauczyciela stażysty – 3045 zł,
- dla nauczyciela kontraktowego – 3380 zł,
- dla nauczyciela mianowanego – 4385 zł,
- dla nauczyciela dyplomowanego – 5603 zł.

¹ Wyrok SN z 14.10.2004 r., I PZP 7/04, „Wspólnota” 2004/23, s. 54.

Krzysztof Lisowski – prawnik, specjalista z zakresu prawa pracy, pragmatyki nauczycielskiej i prawa oświatowego; wykładowca na kursach i szkoleniach na temat prawa pracy w szkołach i placówkach oświatowych. Jako ekspert organizacji pozarządowych brał udział w pracach ministerialnego zespołu do spraw wynagrodzeń nauczycielskich, jak również w posiedzeniach komisji parlamentarnych dotyczących nowelizacji pragmatyki nauczycielskiej oraz prawa oświatowego; autor i współautor wielu publikacji.

W książce zaprezentowano poszczególne składniki systemu wynagradzania nauczycieli, a także – w oparciu o aktualne orzecznictwo sądowe oraz rozstrzygnięcia organów nadzoru prawnego – wyjaśniono wątpliwości interpretacyjne związane ze stosowaniem przepisów prawnych regulujących tę kwestię. Autor omawia m.in. następujące zagadnienia:

- dodatki przysługujące nauczycielom,
- świadczenie urlopowe,
- odprawę związaną z rozwiązaniem nauczycielskiego stosunku pracy oraz odprawę emerytalną,
- nagrody,
- wynagrodzenia za czas odosobnienia związanego z chorobą lub macierzyństwem,
- prawo do wynagrodzenia w sytuacjach nieświadczenia pracy,
- ustalanie wynagrodzenia w miesiącu częściowo przepracowanym,
- potrącenia wynagrodzenia.

Drugie wydanie zawiera analizę ostatnich nowelizacji Karty Nauczyciela w zakresie wynagrodzeń. W szczególności przedstawiono zagadnienia związane z prawem do dodatku za wychowawstwo klasy, świadczenia na start dla nauczycieli stażystów, wynagrodzenia nauczycieli prowadzących zajęcia finansowane ze środków unijnych. Podjęto także próbę wyjaśnienia kwestii ustalania wynagrodzenia za czas strajku.

Publikacja przeznaczona jest dla dyrektorów oraz kadry zarządzającej szkół, nauczycieli, pracowników oświaty, kuratoriów oraz przedstawicieli organów prowadzących.

9788381872775 W02P01

ISBN 978-83-8187-277-5

9 788381 872775

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 69 ZŁ (W TYM 5% VAT)